

עמ"ת 11433/10/15 - יעקב דני ביטון נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ת 11433-10-15 ביטון נ' מדינת ישראל

בפני	כבוד השופט אלון אינפלד
העורר	יעקב דני ביטון
	ע"י ב"כ עו"ד רני שוורץ
נגד	מדינת ישראל
המשיבה	ע"י ב"כ עו"ד עתאמנה סעיד, מע"מ אשדוד, המחלקה המשפטית

החלטה

הרקע

1. לפני ערר המדינה על החלטת בית משפט השלום באשקלון, מיום 9.9.15 (כב' השופט א' דהאן), בה דחה את בקשת העורר לעיון חוזר בתנאי חלופת המעצר שנקבעו לו.
2. נגד העורר הוגש כתב אישום המייחס לו ולשני תאגידים שבשליטתו, מעשים רבים של קבלת והוצאת חשבונות מס, שאינן משקפות את התמורה או הטובין האמורים בהם וניהול פנקסים כוזבים. על פי כתב האישום, המדובר במעשים מרובים, שיטתיים ומתוככמים, המתייחסים למאות מיליוני שקלים, ומדובר בעבירות שונות ומגוונות, הנוגעות למע"מ ומס הכנסה. כתב האישום נושא 7 אישומים, מתייחס לתאגידים לא מעטים ולמעורבים רבים, ומתאר חשבונות פיקטיביות על סך המתקרב לרבע מיליארד ₪. כל זאת, במסגרת עיסוקיו של העורר כסוחר דלק. במישור היסוד הנפשי, מיוחס לעורר יסוד נפשי מחמיר, של ביצוע פעולות מרמה, ערמה ותחבולה במזיד, בכוונה ובמטרה להתחמק מתשלומי מע"מ ומס הכנסה.
3. הבקשה המקורית למעצר עד תום ההליכים נסמכה על שתי עילות מעצר, על המסוכנות ועל החשש כי העורר יתחמק מהליכי שפיטה או ענישה. בשלב הראשון של ההליך הוסכם כי קיימות ראיות לכאורה למעשים המיוחסים לעורר בכתב האישום. בהתאם להחלטות שניתנו באותה עת, העורר היה עצור כשנה. לאחר תקופה זו, שוחרר העורר לחלופת מעצר, הכוללת פיקוח אלקטרוני. במשך אותה תקופה, ניתנו החלטות שונות המקלות בתנאי השחרור. שתי ההקלות העיקריות היו מתן אפשרות יציאה לתפילות ויציאה לעבודה. אולם, היציאה לעבודה לוותה במגבלה משמעותית. כך, שלא מתאפשר לעורר לשהות ללא פיקוח אלקטרוני בפועל, לפרק זמן העולה על 4 שעות. מעשית, באמצע יום העבודה, עליו לשוב לביתו ולהתחבר מחדש לפיקוח האלקטרוני למשך כשעה.
4. יש להדגיש, כי הפיקוח האלקטרוני הושת על העורר כחלופת מעצר, בטרם כניסתו לתוקף של החוק

החדש, הקובע כי הפיקוח האלקטרוני הוא סוג של מעצר. לפי בית משפט השלום, עילת המעצר העיקרית היום היא החשש להימלטותו של העורר מן הדין. תנאי השחרור הקיימים היום, נקבעו כך שתינתנה לעורר ההקלות המרביות האפשריות, אך מבלי להגביר יתר על המידה את הסיכון להימלטותו מן הארץ.

5. החלטת בית משפט השלום נשוא הערר, ניתנה ביחס לבקשה לעיון חוזר, אשר כוונה בעיקר לטענה בדבר כרסום בראיות. כרסום, אשר התרחש במהלך ניהול המשפט, לשיטת ב"כ העורר. החלטת בית המשפט היא למעשה ההחלטה הראשונה הסוקרת את הראיות לאורכן, לרוחבן ולעומקן. בדקדקנותו הרגילה, מפרט השופט דהאן בהחלטתו את הראיות ביחס לכל אישום ואישום, ואת השינוי שחל, בין תמונת הראיות בשלב הראשון לבין המצב הנוכחי, לאחר שנשמע רובו של המשפט. במשפט כבר התקיימו 55 ישיבות.

6. בית משפט השלום מצא אכן כי הראיות חלשות, או הוחלשו לאחר שמיעת העדים. זאת, ביחס לחלק מהאישומים, בנוגע לחלק מהאירועים ובהקשר לחלק מהתאגידים אשר בשמם הוגשו חשבוניות. יחד עם זאת, קבע בית המשפט, כי אף עתה, לאחר שנחשפו חולשות מסוימות, עדיין ישנן ראיות לכאורה מספיקות "לעבירות קשות בהיקפי ענק כאשר חלקן" העבירות בנסיבות מחמירות, אשר רמת הענישה בגין (למי שהורשע) כוללת מאסרים ממושכים בפועל". בית משפט קמא קבע כי רציפות העבירות שנתרו להן ראיות טובות וחזקות, היקפן הכלכלי והעובדה כי העורר הורשע לאחרונה בעבירות דומות, מקיימות עדיין עילה משמעותית של חשש מהימלטות העורר מן הדין. זאת, למרות חלוף הזמן, למרות משפחתו הגדלה בארץ ולמרות שלא נרשמו הפרות של תנאי השחרור. לפיכך, קבע בית המשפט שאין מקום לשנות את האיזון שנקבע בעניין תנאי השחרור, והבקשה לעיון חוזר נדחתה.

הערר

7. ב"כ העורר אינו חולק על ממצאיו של בית משפט השלום בעניין הראיות לכאורה, אלא על משמעותן. הסנגור מצביע על חלק מהממצאים, אשר לשיטתו מהווים כרסום של ממש באיכות הראיות לכאורה. עיקר טענתו, בהקשר זה, היא כי הצטברות החולשות והקשיים שמצא בית משפט השלום, צריכה הייתה להביא למסקנה כי הראיות ביחס לחלק מהאישומים מאוינות, וביחס לחלקן מכורסמות. דבר, המחייב שחרור העורר מתנאי השחרור המגבילים, או למצער להקלה משמעותית.

8. על טענה זו מוסיף ב"כ העורר ומתייחס לתקופה המשמעותית שחלפה, כאשר העורר נתון בפיקוח אלקטרוני. מעבר לחלוף הזמן הדגיש ב"כ העורר, כי העורר לא הפר את אמון בית המשפט, אף לא פעם אחת, כי תסקירי מעצר שניתנו בעניינו היו חיוביים וכי פרנסתו של העורר נפגעת מאוד, בכך שאינו יכול לצאת מביתו למשך יותר מ-4 שעות ברצף.

9. ב"כ העורר הפנה לתיקון לחוק המעצרים העוסק במעצר בפיקוח אלקטרוני והזכיר את ההגבלה הקיימת בו ולפיה, בחלוף 18 חודש בפיקוח אלקטרוני יש להורות על שחרור. אמנם, בשאלת הסמכות כבר התקיים דיון בערר בפני כב' השופט ואגו ונדחתה העמדה לפיה הדין החדש חל באופן ישיר על העורר. יחד עם זאת, סבור ב"כ העורר, כי יש מקום ללמוד ולהשליך מהחוק החדש על עניינו של העורר, אשר מצוי בפיקוח אלקטרוני בפועל תקופה ארוכה עד מאוד.

10. לעניין התנאים, ביקש ב"כ העורר גם לקחת בחשבון כי המשפט מצוי למעשה באמצעו, לקראת תום פרשת התביעה. פרשת ההגנה צפויה להיות ארוכה ולכלול עדים רבים המעורבים בעניין. חלקם למעשה הם עדי תביעה, אשר לא הובאו מטעם המדינה. בהעדר צפי ברור לסיום המשפט, יהא זה נכון, לשיטת ב"כ העורר,

להקל על תנאי השחרור, בין בביטול הגבלות התנועה לגמרי ובין בהקלה משמעותית, על ידי מתן אפשרות לעבוד ימים שלמים ורצופים, לצורך פרנסת משפחתו הגדולה של העורר.

11. הסנגור הדגיש בעת הטיעון בעל פה, כי עיקר הערר מכוון לעניין חלופי הזמן ולשינוי נקודת האיזון, בשים לב לתנאים הקשים בהם מצוי העורר תקופה ארוכה.

12. אף המדינה לא חולקת על ניתוח הראיות על ידי בית משפט השלום, לצורך הדיון לפני. יחד עם זאת, הצביעה המדינה על מסקנותיו של בית משפט השלום ביחס לכל אישום ואישום, והדגישה את הראיות שנותרו לגבי חלק נכבד מכתב האישום, לרבות חלק משמעותי מהמעשים שבוצעו ביסוד הנפשי המחמיר, לרבות מעשי מרמה מובהקים במטרה להונות את הרשויות, בהיקפים נרחבים. בהקשר זה, ביקשה המדינה לאמץ את מסקנות בית משפט השלום ולפיהן, למרות כרסום מסוים לגבי חלק מהראיות וחלק מהעובדות, עדיין נותרה מסה משמעותית של עבירות שהוכחו, לכאורה. מסה, המספיקה כדי לקיים את עילת המעצר בעוצמה שנקבעה במקור.

13. המדינה ציינה כי, לעמדתה, עילת המעצר אינה החשש להימלטות בלבד, אלא גם עילת מסוכנות והפנתה לאחת מהחלטות בית משפט זה בערר, מפי כב' השופט פרידלנדר (14-11-621046).

14. התובע הדגיש את השינוי שחל לרעתו של העורר. זאת, בהרשעתו לאחרונה בעבירות דומות, אשר בוצעו בתקופה הקודמת המתוארת בכתב האישום. העבירות בתיק דנן בוצעו עת היה תלוי ועומד התיק האחר. לשיטת התובע עצם ההרשעה הקודמת מחזקת את עילת המסוכנות, מעבר למה שהוערך בשלבים הראשונים בתיק זה.

15. בעניין החשש להימלטות, אישר התובע לשאלות בית המשפט כי החשש נובע בעיקר מהעונש הצפוי לעורר אם יורשע, בשים לב להיקף העבירות וחומרתן. דבר, אשר גם כן מושפע לרעה מעצם קיום ההרשעה הקודמת. ב"כ המדינה אישר כי אין אינדיקציה חיצונית לכוונת הימלטות, ולא ידוע אם העורר מחזיק סכום כסף במקום כלשהו, אליו יוכל להימלט.

הראיות

16. נוכח הסכמת הצדדים לניתוח הראיות על ידי בית המשפט, הצדדים לא הפנו ישירות לחומר הראיות הגולמי, אלא להחלטה עצמה. כך, רואה אני עצמי פטור מפנייה ישירה, ואף אני אסתמך על סיכום הדברים על ידי בית משפט השלום.

17. אלה פרטי האישומים כפי שניסח בית משפט השלום:

"באישום הראשון, הואשם הנאשם כי כלל בספרי הנה"ח של תאגידיו, **129** חשבוניות שתוכנן כוזב, הנחזות להיות חשבוניות מס **(להלן: "חשבוניות המס הפיקטיביות") על שם התאגידים הבאים (להלן "תאגידי סוויסה")**

i. אינטרמייל סחר והשקעות - ח.פ. 514575810

ii. ייזום פרויקטים - ח.פ. 514364918 MESSIKA

iii. העבודה הטובה מסחר ושירותים - ח.פ. 514255207

עמוד 3

החשבוניות המפורטות לעיל נמסרו לנאשמים מבלי שבוצעה בגין עסקה כמפורט בה .

סכום החשבוניות הפיקטיביות הכולל ע"ש אינטרמייל, מסיקה, העבודה הטובה הינו בסך **₪ 577,535,596** והמע"מ בגין הינו בסך **₪ 81,362,091**.

את חשבוניות המס הפיקטיביות קיבלו הנאשמים מאדם בשם איתן מלכה (להלן: "איתן") , חשבוניות המס הפיקטיביות , לרבות קבלות בגין , נערכו והופקו על ידי אדם בשם יוסי סוויסה (להלן: "סוויסה") , ונמסרו לאיתן תמורת עמלה.

הנאשם ניכה בדיווחו התקופתי של אחד מתאגידיו למנהל מס ערך מוסף את החשבוניות הפיקטיביות ע"ש אינטרמייל, מסיקה, העבודה הטובה.

באישום השני הואשם הנאשם כי כלל בספרי הנה"ח של תאגיד מתאגידיו , **16** חשבוניות מס פיקטיביות על שם תאגיד אינטרמייל וכן **2** חשבוניות פיקטיביות , ע"ש תאגיד בולבוס הנגב שגם הוא מתאגיד סוויסה.

סכום החשבוניות הפיקטיביות הכולל ע"ש אינטרמייל, ובולבוס הנגב הינו בסך **₪ 19,483,410** (לא כולל מע"מ) והמע"מ בגין הינו בסך **₪ 2,687,367**. את חשבוניות המס הפיקטיביות קיבל הנאשם מאיתן , כשתוכן כוזב.

חשבוניות המס הפיקטיביות , לרבות קבלות בגין , נערכו והופקו על ידי סוויסה, ונמסרו לאיתן תמורת עמלה. הנאשם הואשם כי ניכה בדיווחיו התקופתיים של תאגיד מתאגידיו למנהל מס ערך מוסף את חשבוניות המס הפיקטיביות ע"ש אינטרמייל ובולבוס הנגב.

באישום השלישי , הואשם הנאשם כי הוציא, הוא ותאגיד מתאגידיו לחברת תזקיקים ח.פ. 514518505 (להלן: "תזקיקים") **46** חשבוניות פיקטיביות בסך **₪ 122,185,121** כשסך המע"מ בגין הינו בסך **₪ 17,164,409** וזאת מבלי שבוצעה עסקה בין הנאשם או תאגיד מתאגידיו לבין חברת תזקיקים, כמפורט בחשבוניות הפיקטיביות .

באישום הרביעי, הואשם הנאשם כי הוציא, הוא ותאגיד מתאגידיו לחברת מ.צ.ע.כ. ח.פ. 512489436 (להלן: "מ.צ.ע.כ.") **17** חשבוניות פיקטיביות בסך של **₪ 68,630,370** והמע"מ בגין **₪ 9,660,553** וזאת מבלי שבוצעה עסקה בין הנאשם או תאגיד מתאגידיו לבין חברת מ.צ.ע.כ. , כמפורט בחשבוניות הפיקטיביות.

באישום החמישי, הואשם הנאשם כי הוציא, הוא ותאגיד מתאגידיו לחברת ב.פס ח.פ. 514546811 (להלן: "ב.פס ") **43** חשבוניות פיקטיביות בסך **₪ 25,786,708** והמע"מ בגין **₪ 3,583,939** וזאת מבלי שבוצעה עסקה בין הנאשם או תאגיד מתאגידיו לבין חברת ב.פס , כמפורט בחשבוניות הפיקטיביות .

באישום השישי הואשם הנאשם כי הוציא, הוא ותאגיד מתאגידיו להימן אלטורי ע.מ. 040884959 (להלן: " אלטורי ") **9** חשבוניות פיקטיביות בסך **₪ 17,244,620** והמע"מ בגין **₪ 2,406,905** וזאת מבלי שבוצעה עסקה בין הנאשם או תאגיד מתאגידיו לבין אלטורי , כמפורט בחשבוניות הפיקטיביות .

באישום השביעי, הואשם הנאשם כי הוציא, הוא ותאגיד מתאגידיו לאלטורי **6** חשבוניות פיקטיביות בסך

6,768,069 ₪ והמע"מ בגין 933,527 ₪ וזאת מבלי שבוצעה עסקה בין הנאשם או תאגיד מתאגידיו לבין אלטורי, כמפורט בחשבוניות הפיקטיביות."

18. בית המשפט המשיך ותיאר את מערך הראיות, ואת השינוי שחל בראיות אלה מתחילת המשפט. כעולה מהחלטת בית המשפט, ראיות המדינה לכאורה, אודות האישומים השונים, נבעו ממספר מקורות. מההחלטה עולה, כי חלק הארי של הראיות התממש כצפוי, בעת הבאת הראיות לבית המשפט, אך חלק מסוים לא התממש. הראיות הסתמכו בראש ובראשונה על **ספרי החשבוניות** של תאגיד העורר ואי התאמה קיצונית בינם לבין **החשבוניות** שהופקו והוצגו לרשויות המס.

19. המדינה גם הסתמכה על **עד מדינה, בשם יוסי סוויסה**, אשר מסר כי הוציא חשבוניות פיקטיביות. זאת, בשם של "תאגיד מדף" שקנה על פי הוראות של שניים, סימו גבאי ואיתן מלכה, בהיות תאגידים אלה בעלי פטור מניכוי מס במקור. תאגידים אלו כונו במשפט "תאגיד סוויסה". בהמשך, הוציא עד המדינה חשבוניות פיקטיביות, בהם רשם פרטים, על פי הוראותיו של איתן מלכה. החשבוניות, והקבלות שבצדן, היו פיקטיביות במובן זה שהן נרשמו בגין עסקאות שלא היו, תמורה שלא התקבלה, ובקשר לדלק שכלל לא נמכר. כל זאת, תמורת עמלה שקיבל עד המדינה. חשבוניות שכאלה נרשמו לטובת הנאשם אישית ותאגידים בשליטתו. חשבוניות כאלה, בקשר לעשרות מיליוני ליטרים של דלק, שלא היו ולא נבראו, אף הוצגו במשפט. עד המדינה העיד כי לא עבד מול הנאשם אישית, ופעל על פי הוראות איתן מלכה. הקשר לנאשם היה רק דרך איתן מלכה, ועל ידי רישום פרטיו או פרטי תאגידיו במסמכים. עד המדינה גם העיד כי העסקאות המדוברות לא רק שאינן אמת, אלא שהן אינן סבירות בשים לב להיקפי העסקאות, המחירים ויתר תנאי שוק הדלק בישראל.

20. מעבר לכך, המדינה התבססה על **עדויות של מנהלי חשבוניות, מנהלי חברות, פקידים ופקידות בחברות של הנאשם ובחברות אחרות**, בעיקר מבין "תאגיד סוויסה". היו פקידות של הנאשם עצמו שהעידו על מדיניות, מכוונת ומודעת, של חוסר סדר בניהול הספרים; קיום אי התאמות קיצוניות, בהיקף של מאות מיליוני שקלים, בין המערכת החשבונאית לבין תעודות המשלוח (בעיקר העדרן של תעודות); טענות הנאשם כלפי הנהלת החשבוניות כי שילם סכומי עתק במזומן - תשלומים להם לא הביא כל אסמכתא; כניסת תשלומים לתאגיד הנאשם ללא אינדיקציה כלשהי לדלק שנמכר; וכן תרבות קבועה של עסקים העוברים "דרך המשרד" של הנאשם, לעומת עסקים ש"אינם עוברים דרך המשרד". מדיניות, אשר בוודאי לא היה בה משום ניהול ספרים ראוי, ולמעשה גם לא אפשרה לשלם מס אמת, לו רצו לעשות כן. אף הובאה עדות של נציגת משרד רואה חשבון, אודות התראה שנתנה בזמן אמת, כי מדובר בעסקאות פיקטיביות ובניגוד לחוק, ואודות העדפתה של העדה שלא לעבוד כלל, ובלבד שלא לעבוד במקום כזה. עדות זו, למרות קשיים שהתעוררו בנתינתה, במקומה עומדת, לפי הניתוח של בית משפט השלום, והיא חשובה ביותר לעניין היסוד הנפשי של העורר.

21. כן נמסר על עדויות אודות **חשבוניות קונקרטיות שלא ייתכן שיש בהם שיקוף של עסקאות אמת**. לדוגמא, מנהל של אחת החברות, אשר חשבוניתיה בגין מכירת דלק לאחד מתאגיד הנאשם הגיעו ליותר מ-430 מיליון ₪, העיד כי חברה זו כלל לא עסקה בסחר בדלק. דוגמא נוספת היא מנהל בחברה אחרת, אשר לו הוצגו חשבוניות בגין מכירת דלק לאחד מתאגיד הנאשם, בשווי של כ-118 מיליון ₪, כאשר המנהל לא זיהה את החשבוניות, ואף טען כי לא היה לחברה זו כל קשר למכירת דלק.

22. עוד מתייחס בית משפט השלום לעדותם של **ספקי דלק ונהגים**, המחזקים את התמונה לפיה קיימות עסקאות פיקטיביות. כך לדוגמא, לגבי עסקאות רבות לכאורה, של מכירת דלק מתאגידי הנאשם לחברת "מ.צ.ע.כ.", העידו שני נהגים של חברה זו כי אמנם סיפקו דלק מחברה זו לתאגידי הנאשם, אך מעולם לא "משכו" דלק מתאגידי הנאשם. פקידה בחברה, בתם של הבעלים, אשר עסקה בקבלת תעודות משלוח של דלק שסופק לחברה, העידה באופן דומה. לפי עדותה, היו לחברה רק שני ספקים של דלק. לדבריה, לא תאגידי סוויסה ולא תאגידי הנאשם סיפקו להם דלק מעולם. אביה, בעל החברה, שמר על זכות שתיקה. דברים אלה מחזקים מאוד את התזה בדבר היות החשבונות פיקטיביות. אמנם, נהג אחד מתאגידי הנאשם העיד להפך, כי סיפק פעמים רבות דלק לחברת "מ.צ.ע.כ." ואמנם אחד המנהלים של החברה, שלכאורה היה מקום שיעיד, לא העיד. אולם, בית המשפט קבע שאין בעצם קיומן של עדויות סותרות או חסרות, כדי לשלול את הראיות לכאורה, ובוודאי שלא להוות שינוי או כרסום ממצב הראיות, כפי שנראו בתחילה.

23. מתיאורו של בית משפט השלום עולה כי **המדינה מייחסת חשיבות גם לשאלת סבירות העסקאות**. טענת המדינה היא כי היקפי העסקאות, המחירים שנרשמו לכאורה בחשבונות (שהם לעיתים מחירי הפסד לכאורה) ושיקולים נוספים, מהווים ראייה נוספת וחשובה לכך כי מדובר בעסקאות פיקטיביות.

24. בית המשפט מקדיש מקום גם לתיאור גרסתו של העורר, אשר בחקירותיו הראשונות אישר את דבר קיומן של ליקויים משמעותיים בהנהלת החשבונות שלו, ואת התופעה של לקוחות מולם עבד במזומן, שלא "דרך המשרד". דברים הנזקפים כמובן לחובת העורר. מעבר לכך, ציין בית המשפט השלום כי, משלב מסוים של חקירתו, שמר העורר על זכות השתיקה, וזאת ביחס לחלק מהשאלות שהופנו אליו, ובכך חזק משמעותית את הראיות נגדו.

25. כאמור, **בית משפט השלום מצא כרסום בראיות בנקודות אחדות**. זאת, תוך שהוא מסייג עצמו בכך שמדובר בעיון בראיות לכאורה בלבד, וההחלטה מסורה כמובן לבית המשפט שלאישום.

26. כך, **לעניין עד המדינה קבע בית המשפט כי אין אינדיקציות לפגום במהימנותו**. תוכן עדותו אינו מלמד על רצון לפגוע בנאשם, אלא להפך, וכן **נמצא סיוע למכביר** לפרטים שונים בעדותו, במסמכים ובעדויות שונות. כן העיר בית המשפט כי אין רבותא בעובדה שעדי תביעה תיארו את עד המדינה כרמאי, וממילא כבלתי מהימן. שכן, מדובר בעד מדינה וכך, על פי ההגדרה, שותף למעשי מרמה. ממילא, כבר מתחילת הדרך נתון זה היה לפני הצדדים, ואין בכך כל שינוי. עם זאת, **מצא בית משפט השלום כי "נאמנותו" נפגמה**, בכך שהובאו ראיות מספיקות (בעיקר עדותו של עד תביעה אחר שהסביר את טיב השוק) המלמדות כי **אינו בקיא באופן אמיתי בשוק הדלק**, והערכתו כי העסקאות אינן סבירות, אינה בהכרח נכונה. בהקשר זה קבע בית המשפט כי קיימת אפשרות שבית המשפט הדן בתיק יתייחס לדבריו בהקשר זה כאל עדות סברה, מפי מי שאינו מומחה.

27. בית המשפט הצביע על **העדרם של עדים מרכזיים** לכאורה, שראוי היה שיתנו גרסה ביחס לעסקאות ומעשי הנאשם. במרכזם הצביע בית המשפט על איתן מלכה, אשר היה החוליה המקשרת בין הנאשם לבין עד המדינה סוויסה. המדובר במי שהיה חשוד בעצמו, אשר לא אותר במהלך רובו של המשפט, ואף לאחר שאותר לא הפך לעד נגד הנאשם.

28. כן ציין בית משפט השלום, בהקשר לסבירות העסקאות, כי **הסתמכות המדינה על עצם חוסר הסבירות של העסקאות עלולה להתברר כמשענת קנה רצוץ**. זאת, לאחר שניתוח של עדויות רבות, בהן עדותו של הנאשם, עדויות נהגים ובעיקר עדותו של העד דורון שביט, העלתה תמונה שונה מהתמונה שהציגה

המדינה. לפי בית משפט השלום, עולה מהראיות כי מנהגי הסוחרים בשוק הדלק, תנאי השוק וקיבולת משאיות הנאשם והחברות שלו, אינם כפי שהמדינה מתארת. השוק עצמו בלתי יציב, כולל "שחקנים" רבים, קטנים וגדולים, וכן קנסות על החזקת מלאי. נתונים אלה בצירוף צורך להזמין מראש מבתי הזיקוק במחיר קבוע, תנודתיות גבוהה במחיר חומר הגלם, תנאי אשראי המחיבים פנייה לגורמי אשראי חוץ בנקאיים, גורמים לפעילות העסקית להיות מורכבת ביותר. בית משפט השלום הצביע על תדירות העסקאות, בין הסוחרים לבין עצמם, בניסיון להתאים עצמם להזמנותיהם הגבוהות, למחירים המשתנים, לשאיפה שלא להחזיק מלאי ועוד. קנייה ומכירה שכזו, מתבצעת לעתים בהעברות פיזיות של דלק ולעתים על ידי המחאת זכויות של הסוחרים זה כלפי זה. שינויים תדירים שכאלה, ריבוי העסקאות ומורכבותן, יכולים להביא למצבים בהם יאלץ סוחר לבצע עסקה פרטנית שאינה רווחית. זאת, אם סיכון מסוים התממש, או אם יש רווח כתוצאה ממהלך כולל של מספר עסקאות (כפי שהדגים בית משפט השלום).

29. בית משפט השלום כינה את חוסר היציבות, חוסר העקביות, חוסר הצפיות ולמעשה את חוסר הסדר המובנה בשוק הדלק, כ"אנטרופיה". כתוצאה מחוסר סדר זה, וכתוצאה מריבוי העסקאות בזכויות, שאין מתבטאות במשלוח סחורה פיזית, אין לייחס משקל רגיל לחוסר הסדר והיעדר היגיון עסקי, בעסקאות קונקרטיות, במנותק מההקשר התזזיתי של השוק בכללו. משמע, ההצבעה של המדינה על עסקאות, המשתקפות בחשבוניות, כעסקאות בלתי סבירות ובלתי הגיוניות מבחינה כלכלית, יכולה בהחלט להתברר כשגויה. הרי מידת חוסר הסדר בשוק, חוסר העקביות, וריבוי עסקאות שהן בבחינת "רצוא ושוב כמראה הבזק", יכולים ליתן הסבר כללי למהלכים שונים הנראים על פניהם כבלתי מתקבלים על הדעת, או להסביר מדוע מתקשה הנאשם ליתן הסבר למהלכיו בדיעבד. ממילא, **הערך של חוסר ההיגיון בעסקאותיו לכאורה של הנאשם, כראיה לאי אמיתות העסקאות, פחות.**

30. לסיכום, **קבע בית המשפט כי אכן קיים כרסום מסוים במערך הראייתי.** כאשר, מבחינת בית המשפט, הנקודות העיקריות היו העדר האפשרות להראות שמנהגי הסוחרים מלמדים, מתוך עצמם, על בעייתיות בהתנהלות הנאשם, ועל היות עסקאותיו או חלקן פיקטיביות. כן מצא בית המשפט כי היעדר גרסה של עדים מרכזיים, יוצר קושי בהוכחת המודעות של העורר לכך שאיתן מלכה אינו מוסמך לייצג את תאגידי סוויסה, וממילא כי העסקאות עם תאגידי סוויסה, הן כולם בבחינת מרמה יזומה מתחילה ועד סוף. כך, קובע בית המשפט, על יסוד חוסרים אלה, כי קיים כרסום מוחשי באפשרות המדינה להוכיח יסוד נפשי מיוחד של מרמה יזומה ותחבולה, ביחס לחלק משמעותי מהאישומים לגבי תאגידי סוויסה. קושי כזה קיים גם ביחס לחלק מהחברות האחרות.

31. עם זאת, נקבע כי דבר זה אינו משפיע על הערכת סיכויי המדינה להוכיח את יתר העבירות המיוחסות לעורר. זאת, משום שאכן הוכח לכאורה כי הנאשם היה מודע היטב לכך שהוא מבצע עסקאות רבות, במזומן, שלא כדין, מבלי לרשום סכומי עתק בהיקף של מאות מליוני ₪. יתרה מכך, למרות שיש כרסום בראיות לכך שלא היו כלל מעולם עסקאות עם תאגידי סוויסה, בהחלט יש ראיות טובות לכך שהנאשם אכן עשה שימוש בחשבוניות פיקטיביות, שסופקו לו על ידי איתן מלכה, כי לא שילם את מלוא התמורה שמופיעה בחשבוניות אלה, וכי הוא התכוון במודע ובזדון להסתיר את פעולותיו בהקשר זה. לעניין חברת מ.צ.ע.כ מצא בית המשפט, כי למרות עדות סותרת של נהג של הנאשם, עדיין הראיות בעניין החשבוניות האלה מקימות סיכוי סביר "בעצמה בינונית" להרשעה.

32. נוכח האמור, לאחר עיון בהחלטת בית המשפט, **אין בידי לקבל את טענת הסנגור,** לפיה מידת הכרסום עליו מדווח בית משפט השלום צריך היה לחייב הגעה למסקנות אחרות, ולראות את הראיות בתיק

כמכורסמות בכללותן. שכן, בית משפט השלום הבהיר היטב כי למרות הקושי להוכיח חלק מהפרטים, וחלק מהיסוד הנפשי המחמיר, עדיין ניתן להרשיע בפעולות שונות, מודעות ומכוונות, שנועדו להטעות את רשויות המס ולהקשות על גביית מס אמת. זאת בהיקפים נכבדים מאוד, ביסוד נפשי חמור ועל פני תקופה משמעותית. הכול, על בסיס של עדויות ישירות כגון הפקידות שלו, נציגת רואה החשבון, עדויות פקידות של החברות האחרות, התמונה הכללית המתבררת מעדות עד המדינה ועוד, והכל בשילוב עם שתיקת הנאשם.

33. טענת הסנגור בערר לפיה בית המשפט קבע כי כל עדות עד המדינה אינה מהימנה, שגויה. נקבע במפורש להפך, כי כל עדות עד המדינה ביחס לכל הפעילות העסקית של חברות סויה במקומה עומדת, ולא נמצא פגם לכאורה במהימנותו. כל שנקבע הוא כי אמרתו ביחס לסבירות העסקאות, אינה בהכרח נכונה, וכי אפשר שהוא טועה בהערכתו בעניין זה. אף הטענה כי בית המשפט עמד על אי העדת עדים ככרוסום, אינה מדויקת. אכן, יש חסר ראייתי בכך שלא הובאה הזווית של כל העדים שניתן היה להביא. אולם, חלק מהעדים כבר לכתחילה לא הובאו משום היותם חשודים ששתקו, או מי שברחו בשלבים הראשונים. בית המשפט אף הראה כי חלק נכבד מן המעשים הפליליים בכל זאת נלמדים מעדים אחרים. אכן, בית המשפט קבע כי אפשר שטענת המדינה בדבר חוסר סבירות העסקאות הופרכה, אך הודגש כי הדבר אינו משפיע על העדויות הישירות כי עסקאות רבות היו פיקטיביות, והדבר משפיע רק על אפשרות הוכחת היסוד הנפשי המחמיר במיוחד, ורק ביחס לחלק מן האירועים. זאת, כאשר עדיין ניתן להוכיח, בעדים ישירים, מעשים רבים וחמורים, שנעשו במודעות מלאה, עם כוונה לרמות את רשויות המס.

34. יש לזכור, כי השאלה העומדת בפני בית המשפט, בעת ההחלטה אם לקבל בקשה לעיון חוזר בשל קושי בראיות, היא שאלה מורכבת. השאלה אינה רק אם יש ראיות לכאורה אשר כורסמו במהלך ניהול המשפט. השאלה היא גם עד כמה הראיות שנותרו יכולות להספיק על מנת להוכיח את ההאשמות. רק אם חלק מן העובדות אינו ניתן עוד להוכחה לכאורה, יש לבחון איזה חלק זה מן העובדות, ואם עילת המעצר עדיין עומדת אף ללא עובדות אלה. על פי התיאור של בית המשפט, עקרו של הכרוסום נוגע רק לחלק מן הראיות, וזאת רק ביחס לחלק מהעובדות הנטענות בכתב האישום. לכל הדעות, לא די בכך כדי להביא לשחרור. זאת, אף בהנחה שאין מחילים את המבחן המחמיר ל"כרוסום", המקובל על מרבית הפוסקים, לפיו, על מנת לקבוע כי קיים כרוסום בראיות, יש להצביע על "מהפך ראייתי", בו הקערה נהפכה על פיה ממש ו"גרסת התביעה מופרכת" (ראו לדוגמא בש"פ 6174/11 פלוני נ' מדינת ישראל (מיום 8.9.11) או בש"פ 5857/13 מדינת ישראל נ' אוסקר (מיום 3.9.13)).

35. על שיקולים אלה יש להוסיף כי בעת הדיון התובע פירט שמות של מספר מעורבים בפרשה אשר כבר הורשעו. אכן, אין הרשעתם מהווה ראיה קבילה המשפיעה ישירות על הראיות לפני בית המשפט הדין בתיק. אולם, צודק התובע, כי הדבר מהווה אינדיקציה חיובית לעניין הסיכויים להרשעת העורר.

36. סיכומי של דבר, **אין לקבל את הטענה כי חל שינוי במצב הראייתי אשר מחייב שינוי בתנאי השחרור.** בעניין זה, **החלטת בית משפט השלום מנומקת היטב ובמקומה עומדת.**

חלופי הזמן

37. טענה זו היא הטענה היותר משמעותית של העורר.

38. התנאים התקפים עתה, מבוססים בעיקרו של דבר על החלטתו של כב' השופט פרידלנדר בעמ"ת 62106-11-14, מיום 1.12.14, היינו לפני כמעט שנה. החלטה, בה החמיר את תנאי השחרור שנקבעו על

ידי כב' השופט עמית בבית משפט השלום, בהחלטתו מיום 27.11.14. החלטת השופט עמית אודות יציאה לעבודה, שניתנה זמן רב לאחר ההחלטה העקרונית שניתן לשחרר מן המעצר לחלופה. החלטה עקרונית, שניתנה בעת הבקשה השנייה להארכת המעצר, בבית המשפט העליון, מפי כב' השופט זילברטל (בש"פ 8914/13).

39. מאז ניתנו אותן החלטות, חלו שני שינויים חשובים. האחד, **הרשעתו של העורר בגין סדרת עבירות דומה**, אשר בוצעה שנים לפני העבירות נשוא כתב האישום. הרשעה זו משפיעה על עילת המעצר. ראשית, כפי שציין בצדק התובע, עצם קיומה של אותה הרשעה משפיע על העונש הצפוי לעורר אם יורשע עתה, דבר המשפיע על הסיכון להימלטות. מה גם ששם נשפט העורר לתקופת מאסר שאינה קצרה, וכל ענישה נוספת, מן הסתם, תצטבר. שנית, הדבר משליך על המסוכנות ועל הערכת הסיכוי כי העורר לא יקפיד על חלופת המעצר. שכן, העבירות בתיק דנן בוצעו בעת שהתיק ההוא היה תלוי ועומד.

40. אולם, השינוי השני משפיע לכיוון ההפוך, והשינוי הוא חלוף הזמן הרב. אמנם, מאז שוחרר העורר ממעצרו, משפטו מתקדם בקצב סביר. אולם, הכלל הוא שככל שחולף הזמן הערכת המסוכנות קטנה. ככל שחלופת מעצר מתבצעת ללא הפרות לאורך זמן, יש ללמוד כי אין מדובר במי שכוונתו להפר תנאי שחרור. העורר מצוי בחלופת מעצר זה כשנתיים, ויוצא לעבודה, במגבלה של עד 4 שעות בכל פעם, זה כמעט שנה. יש להניח כי במשך תקופה כה ארוכה, לו רצה לברוח מן הארץ יכול היה לעשות כן. זאת, תוך ניצול החלונות בני 4 השעות. יאמר, כי משך זמן זה גם מאפשר ביצוע עבירות, אף כי במידה מוגבלת. מה גם שניתן לבצע עבירות, שעניינן סחר, מרמה ועבירות מס, גם מן הבית.

41. לטעמי, עילות המעצר מחמת הסיכון לציבור, ואף החשש להימלטות, במקומן עומדות. אולם, נוכח חלוף הזמן עוצמתן פחתה, ונקודת האיזון בין שיקולים אלה לבין הפגיעה בחירות העורר, זזה. משמע, לאחר תקופה משמעותית כל כך, יש מקום להקלה משמעותית נוספת על העורר. אולם, בשים לב לעילות המעצר, ובשים לב להרשעה הנוספת, יש לבצע ההקלה במתינות, תוך השארת הפיקוח על העורר. יתרה מזו, יש לקבוע תנאי שחרור חדשים, קפדניים איך לא מכבידים יתר על המידה. תנאים, אשר הנאשם יוכל לעמוד בהם ימים רבים, שכן לא במהרה תתקבל הקלה נוספת. יש לזכור כי, למרות כל הזמן שחלף, המדינה אינה יכולה להצביע על כל אינדיקציה קונקרטית לכוונה להימלטות מאימת הדין, אלא עצם העונש הצפוי. זאת, כאשר מנגד יש לקחת בחשבון את רוב בניו של הנאשם, והיות משפחתו ומרכז חייו בישראל, כאשר לא בנקל יעבור לניכר.

42. מנגנון הפיקוח הנוכחי כולל פיקוח אלקטרוני, למעט חלונות שארכם אינו עולה על 4 שעות. כעולה מהחלטתו של כב' השופט ואגו, בעמ"ת 58334-07-15, מיום 6.8.15, אין החוק החדש "חוק פיקוח על עצור ועל אסיר משוחרר (תיקוני חקיקה) תשע"ה - 2014" מחיל את מגבלת הזמן לפיקוח אלקטרוני, 18 חודש, על עניינו של העורר. עם זאת, צוין כבר על ידי השופט ואגו כי, עם חלוף הזמן, רשאי בית המשפט לקחת בחשבון את השינוי התפיסתי, בגדרו נתפס הפיקוח האלקטרוני כסוג של מעצר. אם כן, שיקול זה מצטרף לשיקול של הימשכות המשפט, ומהווה שיקול להפסיק את הפיקוח האלקטרוני לאחר זמן רב כל כך.

43. היתרון של הפיקוח האלקטרוני, בו אין חלון עולה על 4 שעות, הוא כי העורר מצוי בהשגחה מערכתית, רוב היום, ואין הוא רחוק מהפיקוח המערכתי יותר מארבע שעות. בעת היציאה ממעצר הבית, יש פיקוח אנושי אחת לשעתיים, לוודא כי הוא אכן עדיין נמצא במקום העבודה. לטעמי, יש לנסות להקל על העורר, אך

מבלי לוותר על קיום פיקוח אובייקטיבי בתדירות גבוהה יחסית. זאת, ככל שניתן, תוך הגברת המנוף הכלכלי, והגדרה זהירה של הפיקוח האנושי עליו.

44. לפיכך, **העניין מוחזר לבית משפט השלום, על מנת למצוא דרך מעשית לאפשר ויתור על האיזוק האלקטרוני, ולאפשר לעורר לצאת לעבודה למשך יום עבודה רציף.** זאת, מבלי לבטל את מעצר הבית עצמו במשך יתרת היום (למעט תפילות), ותוך אזהרה חמורה שאין יציאה אלא למטרה שהותרה, שאין לצאת מהעבודה במשך שעות העבודה, ואין לצאת מבית הכנסת בעת התפילה. כן יובהר כי התנועות הלוח ושוב יעשו בדרך הישירה והקצרה, מבלי לסור ימין או שמאל. יש לוודא כי התנאים יאפשרו בדיקה אובייקטיבית בדבר מיקומו של העורר, על ידי קביעת שעות קבועות ומדויקות, אשר בהן, אם לא ימצא על ידי המשטרה במקום המיועד, ייחשב כמפר תנאים. יש לוודא בתדירות גבוהה כי העורר אינו בורח מן הארץ. זאת, בחתימות בתחנת המשטרה לפחות פעמיים ביום, או בטכניקה דומה. יש להורות על קביעת תנאי פיקוח מדויקים ודקדקניים, בביקורת של המפקחים הערבים, ואולי מפקחים נוספים ככל שנדרש (מפקחים שהם ערבים) וכד'. כן יש לאזן, ולהתנות כל הקלה שתיתן כאמור, בערבויות כלכליות משמעותיות נוספות. ערבויות כאלה אינן חייבות להיות רק בהפקדות נוספות כבדות משקל עד מאוד. המנוף הכלכלי יכול להתבטא גם בהפקדה נוספת, כבדה אך שאינה בשמיים, ובלבד שתהא מלווה בערבים ראויים נוספים, אשר ישמשו הרתעה נוספת מפני הפרות (ערבים, פשוטו כמשמעו, היינו שיפסידו את כספם אם העורר יברח או יפר תנאי מהתנאים. זאת, אף אם הם עצמם לא משמשים כלל כמפקחים בפועל).

45. מובהר כי מטרת ההקלה היא לאפשר עבודה רציפה, והפחתת הפגיעה בכבוד האדם, בעצם הסרת האיזוק האלקטרוני. אולם, **אין הכוונה להגביר את חופש התנועה**, שאין מנוס מהגבלתו, נוכח עילות המעצר. לפיכך, עם ההקלה, וכתנאי לה, יש לקיים מנוף כלכלי מוגבר ומנגנון חלופי לפיקוח הדוק, כאמור. כמו כן, יש לוודא כי מדובר בתנאים מעשיים, הניתנים ליישום באמת. זאת, למען יעמדו ימים רבים, לפחות עד הכרעת הדין, אשר מן הסתם תינתן תוך שנה או שנה וחצי.

46. עוד יאמר ויובהר, כי רשאית המדינה להגיש בקשה לעיון חוזר אם תמצא כל ראייה להפרה כלשהי של תנאי השחרור. כן רשאית המדינה לבקש עיון חוזר, נוכח כל אינדיקציה חדשה להתגברות החשש להימלטות, אפילו אם אין מדובר בהפרה של תנאי השחרור, אלא ראייה ל"הפרה צפויה" בלבד.

47. **הסנגור יגיש לבית משפט השלום תכנית חדשה, העומדת בתנאים שנקבעו לעיל.** בית משפט השלום, לפי שיקול דעתו, לפני דיון או אחריו, רשאי להזמין **תסקיר** אשר יסייע לו לבחון את אופן ביצוע ההקלה, אם יראה ערך מוסף בכך.

48. מובהר כי בשלב הביניים, **עד קביעת התנאים החדשים, תנאי השחרור הנוכחיים עומדים על כנם.**

בכפוף לאמור, **הערר מתקבל.**

בהתאם להסכמה, **עותק החלטה זו ישלח לב"כ הצדדים.**

ניתנה היום, כ"א חשוון תשע"ו, 03 נובמבר 2015, בהעדר הצדדים.

